

Tractatus

Secundus

Alto mō dicitur aliquid de alio et in eo sic
cut forma accidentalis in sua materia
et hoc mō suppositū dicitur subiectū oim
accidentū. Alio mō dicitur aliquid de aliquid
vr sua proprietate. et hoc mō aia ē subie
ctū suarū proprietatū. sicut angelus et deus.
Alio mō dicitur aliquid dici de alio tanquā
illud quod ē declaratiū sue quod dicitur et
quiritur. et isto mō passiones dicuntur
de aliquid in scia cuius cognitio querit
et illud subiectū scie vocat. et sic deus
ē subiectū sciētie theologie. Alio mō
dicitur aliquid dici de alio sicut superioris de
suo inferiori. et sic fortes subijciuntur hoī
er hoī aial. et sic de alijs. Sicut autē
p̄dicatū dicitur ab actu p̄dicandi. et p̄di
cabile a potētia et a pritudine p̄dican
di. ita subiectū dicitur ab actu. subijcibile
autē ab a pritudine. Et hoc dicitur subie
cto et subijcibili dicitur sufficitur

¶ Quid est vniuocum.

Capitulum. CCLXXXI
Ad quia subiectū et p̄dicatū
sequuntur quādam accidentia que
importantur noīb. scēde intērio
nis. vr vniuocū analogū et hmoi. tō
subiectis subinfero p̄mo de hoc quod est
vniuocū. Vniuocū autē definiunt in
p̄ncipio p̄dicamētō. quod vniuoca dis
cunt illa quod nōmē ē cōe et fm illud
nomē rō substātie ē eadē. Et fm hoc
vniuocū fecit illud nomen quod p̄t dici
de plurib. fm eandē rōem substātia
lem. sicut hō dicitur de forte et platone. et
aial de hoīe et leone. Et inde ē quod omne
genus de suis speciebus. et oīs spēs de
suis indiuiduis vniuoce p̄dicantur vr
porphyrus dicit.

¶ Quid est equiuocum

Equiuocū autē dicitur quod si que vocas
sua fecata fm Albertū. Et ideo
equiuocū dicitur illud nomen quod ē cōe mul
tis. et fm illud nomen illoꝝ fecatoꝝ rō
seu subiecta ē diuersa. sicut p̄ de hoc no
mine canis. quia dicitur de latrabili

et celesti sidere. et de pisce marino.

¶ Quid est analogū

Analogū autē idē ē quod p̄portio
nabile. sicut et analogia idē ē quod p̄
portio. Et analogū dicitur illud nomen
quod ē cōe multis. sicut p̄ p̄us dicitur de vno
et p̄ posterius fm quādam p̄portioem
de alio vel de alijs. sicut ens per p̄us
dicitur de subiecta quod de accidente. Hec autē
p̄portio duplex est in nominibus. vno
mō. quod multa hnt p̄portioem ad vnu
et sic sanitas in aial est analogū ad sa
nitate in medicina vr ad cām. et ad sa
nitate in vna vr ad signū. Alio mō
quod vnu hnt p̄portioem ad alterū. sicut sa
nitas in medicina ad sanitate vīne. Et
iste modus cōitatis ē medius inter
p̄mā equuocōem et simplicē vniuocōem
carōem. In his em analogice dicitur
tur nō ē totaliter vna rō sicut in vni
uocis. nec totaliter diuersa sicut in equ
uocis. Sed nomen quod sic multipliciter dicitur
fecat diuersa fm p̄portioem. Est autē
dīna inter hec tria. quod si nomen cōe vel
īp̄a cōitatis dicitur diuidi. Vniuocū
diuidit p̄ suas p̄rias dīas. sicut ge
nus diuidit suis differētijs. Equuocū
autē diuidit fm diuersas res fecatas sicut
canis. Analogū autē fm diuersos
modos p̄portionales. sicut ens dicitur
dicitur in decē p̄dicamēta. vr p̄us dicitur
ē fm diuersos modos essendi. Ultra
rius autē dōm ē quod idē nomen p̄t ēē equ
uocū. vniuocū et analogū respectu di
uersoꝝ et nō respectu eiusdē. vr hō no
men canis ē equuocū respectu latrabili
lis et sideris et p̄cis. Est autē vniuocū
cū respectu oīs canis latrabilis. Est
autē analogū respectu oīs canis larra
bilis veri et respectu canis latrabilis
picti. quod p̄us de vero cane dicitur et per
posterius et p̄portionabiliter de picto.

¶ Quid est denominatiuum

Denominatiuum autē dicitur quod quod so
lo casu. i. sola cadētia vel inclina
tione ad subiectū ab alijs hnt appella

De noibus secundarum intentionum

tionē. vt a grammatice grammaticus. Abstractū em̄ z concretū lz differant q̄stum ad materiale significatū. nō tñ q̄stū ad formale. Et iō norandū est q̄ ad hoc q̄ aliqua sint pprie denomi- natiua quattuor requirunt. Primo q̄ cōueniāt in p̄ncipio vocis z differāt in fine. Secōdo q̄ vnū significet p̄ modū abstractū z aliud p̄ modū concreti. Tertio q̄ pueniāt in significato for- mali. Quarto q̄ denominans differeat essentialiter a denominato. Et hec quattuor patēt i hoc qd̄ dico albedo z albu. Et nota q̄stū ad quōrā p̄ditionem q̄ lz q̄ veritate generalit̄ z in omnibz p̄cretz accidētaliū. In p̄cretz tñ substantie nō sic claz est. qz vtrū hō z humanitas differant realit̄. questio dubia ē. Quinta autē p̄ditio p̄t addi q̄ oportz qd̄ vtrūqz sit nomē imposi- tū. vt p̄z in p̄dicamētis. De eo autē qd̄ est incōplexū z de eius opposito. scilz cōplexū. dictū ē in p̄ncipio in primo p̄ambulo vt esset ordo clarior dis- cendorum.

De noibz secundarum intentionū cōueniētibz incōplexis q̄ sunt cōes oibz p̄dicamētis. Et p̄mo quō talium ē triplex gradus.

Capitulum. CCLXXXIII

Nunc dicēdū restat de noibz scēde intētōis q̄ pueniūt incōplexis z dicām̄ de incōplexis sunt tñ cōes oibz p̄dicamētis tā sub- stantie qz accidētū. Vbi norādum q̄ istoz noim̄ ē triplex differētia cū res in p̄dicamēto existēs possit sumi z in vniuersali qd̄ ē respectu p̄ticularis. z in p̄ticulari qd̄ ē respectu vniuersal̄. Itē quedā p̄nt puenire rei. put sic vlt̄ sic p̄siderat. idcirco qdā sunt nomia scēde intētōis q̄ rebz pueniūt vt p̄siderant in vniuersali respectu p̄ticularis. z de istis primo dicēdū ē. sicut ge-

nus spēs z h̄mōi. Alia sunt noia q̄ cōueniūt rebz. vt p̄siderant in p̄ticulari respectu vniuersalis. sicut indiuiduū z h̄mōi. z de istis scēdo dicet. Quedā sunt q̄ pueniūt rebz siue sic siue sic p̄siderant. sicut habere ppriū. z sic accēs cōuenit rei z in vniuersali z in p̄ticulari. sicut aialis est ppriū sentire. z for- tis bñ cātare. z accidit homini r̄sibis le. z forri accidit albedo. z de istis ter- tio dicitur.

Quid importetur noie generis et noie generis generalissimi et noie gnis subalterni.

Capitulum. CCLXXXIII

Dicēdū est q̄ de noibz scēde in- tētōis q̄ rebz pueniūt. vt cōsiderant in vniuersali respec- tu p̄ticularis. Hec autē sunt tria q̄stū ad plens p̄tinet. scz nomē generis spe- cie vel differētie. Ista em̄ tria distins- guunt. put importat or dīne p̄dicabi- lū q̄stū ad ea q̄ sunt vniuersalia. sicut p̄z in arboze porphyriana q̄ in libro suo describit. Genus autē diffinitur a porphyrio sic. Genus ē qd̄ p̄dicat de pluribz differētibz spē in eo qd̄ qd̄ ē. i. essentialit̄. Hec autē diffinitō magis ē rei subiecte ipi nō qz ipius intētōis z nois. Nō em̄ ipm̄ nomē vel ipa intē- tio p̄dicat de spē. male em̄ diceret. hō est genus. lz ipa res bene p̄dicat de spē. vnde tene ēz homo ē aial. nihilominus expositiue hec diffinitō dē qd̄ est hoc nomen genus. qz hoc qd̄ dico genus. est quoddā nomē significans intētōne q̄ intētio z qd̄ nomē puenit illi rei q̄ p̄dicat de pluribz spēbz essen- tialiter. vt q̄ aial p̄dicet de hoie z de boue q̄ differit spē. puenit sibi q̄ dicat genus. Ex hoc p̄z q̄ diuersimo de accipit genus a grammatice q̄ dicat q̄ genus ē exploratio fetus. z a logy- colq̄ dē q̄ gen⁹ ē quoddā p̄dicabile. Itē etiā nō accipimus hic gen⁹. put

Tractatus Secundus

Et aliquorū genealogia sanguinitatis vel purē multorū collectio. sed lo-
lū dicitur genus talis intentio quā puenit rei
put et plures spēs supponunt. vt aia
li bos hō z alinus. **Gen^o** autē sic sum-
ptū diuidit in generalissimū z subal-
ternū. **Generalissimū** dicitur genus quod dicitur
de illo quod nō hz aliqd genus supra se
z isto mō qz substātia in genere nō ha-
bet supra se genus aliud. dicitur genus ge-
neralissimū. **Sz** qz corp^o z corp^o aiatū
hnt supra se substātia dicunt genera
subalterna

**¶ Quid sit species et quot
modis dicat. et qd species sub
alterna et specialissima.**

Capitulum. CCCLXXXIII

Species autē multis modis
dicat. qz vno mō idē est quod
mōbroz dispositō pulera vel
feda. sicut dicimus spēs pami digna
est imperio. z sic nō loqmur hic. **Alio**
mō dicat spēs similitudo rei. z hō mō
spēs res representātes dicunt eē in sen-
su vel intellectu. z nec sic intendimus
hic. **Alio mō** diffinit spēs a porphy-
rio sic. qz spēs est quod predicat de plu-
ribz differentibz numero in eo quod quiddam
essentialiter. **Et** sicut dictū ē de gene-
re. ita hec diffinitō magis ppetit rei
subiecte intētiōi qz noi. **Unde** pōt ex
hoc dici qz spēs est quoddā nomē se-
cūde intētiōis. qz intētiō vel quod no-
mē intētiōis puenit rei qz predicat de
pluribz differentibz numero ad differē-
tiam generis essentialiter. z sic de spe-
cie intēdimus hic. **Est** autē duplex spe-
cies. scz specialissima que nō habet ali-
am sub se sicut homo bos z huiusmo-
di. **Et** subalterna qz habet aliam sub se
sicut corpus animatū habet aial. aial
autē habet hominem. **Et** ita idē pōt esse
z est genus subalternū z spēs subal-
terna respectu diuersorū. sicut aial est
genus subalternū. qz ē sub altero pos-

situm. scz sub genere substātie z alioz.
Et est species subalterna. quia est ali-
qua sub ea posita. scz homo. **Et** quo-
patet diuersa acceptō species a gram-
matico qui vult aliqua esse species p-
mitiue vel deriuatiue. **Et** a logico re-
spectu cuius species est secūda inten-
tio applicata z psequens rem prout
intelligitur. vel prout est obiectiue in
intellectu videlz qz ē p-edicabilis de plu-
ribz differentibz numero

**¶ Quot modis accipitur dif-
ferentia et quid sit.**

Capitulum. CCCLXXXV

Differentia autē est triplex. scz
communis p-ia z magis p-ia.
Comunis dicitur quia aliqd diffi-
fert ab aliquo rebz cōbz. vt sortes al-
bus differt a platone nō albo. z sic nō
loqmur hic de differentia. **Alia** ē pro-
p-ia. scz que facit distare accidente in-
sepabili siue cause a principio intrin-
seco ut sanitas siue extrinseco vt cica-
trix. z nec sic accipim^o hic. **Alia** diffe-
rentia ē magis p-ia qz facit alterz ab alte-
ro differre specificē. vt rōnale respec-
tu hois. **Et** sic differentia ē quod predicat
de pluribz differentibz specie in eo quod
quale. i. differentia est nomē cuiusdam
intētiōis que intētiō conuenit illi rei
quā intellectus p-iderat predicabile
de specie in quale. **Differentia** em̄ licz
fm̄ rem dicat quid z substātia. tamē
qzrum ad modū dicit quale. **Et** hec
est differentia qz ē diuisiua generis z cō-
stitutiuua species z cōpletiuua diffinitō-
nis. z sic de differentia loqmur hic.
Et sic p- de noibz istis qz sunt genus
spēs z differentia qzrum ad suā significā-
tiā z pueniētiā z differentiam

**¶ De noibz oibz p-edicamen-
tis conuenientibz vt cōsiderātur i
p-iculari. Ca. CCCLXXXVI**

Anc dicēdū restat de noibz
secūde intētiōis que pueniūt

De Noibus secundarum intentionum

rebus omnium generum siue substantie siue accidentium ut considerantur in particulari. **U**bi intelligendum quod sicut in uiuersali dicitur respectu inferioris particularis. ita particulari dicitur respectu superioris uiuersalis. **H**abet autem particulare aliquod respectum ad naturam communem ut sortes respectu hominis. et hec albedo respectu albedinis in communi. **A**liqui autem habent respectum ad naturam communem et ad proprietates. **S**i considerantur res in particulari prout habent respectum ad naturam communem. sic unum potest nomen secundae intentionis et vocat particulare in quantum a natura communi excedit. quia natura communis in multis inuenitur. hoc autem particulare in uno solo. **S**i autem considerantur res in particulari per respectum ad naturam communem et ad accidentia vel proprietates sic dicitur singulare et indiuiduum. sed indiuiduum in quantum est in se indiuisum. singulare autem in quantum est diuisum ab alijs. **E**t sic ista tria differunt. quia una et eadem res dicitur particularis in quantum excedit a natura communi. sed indiuiduum in quantum est in se indiuisum. singulare uero in quantum est ab alijs diuisum. **I**ta autem tria nomina dicuntur tam de substantia quam de accidentibus. ut sortes et hec albedo et quodlibet est particulare indiuiduum et singulare. **I**tem quodlibet istorum dicitur de toto et de parte. quia sortes et pars sortis. quodlibet est indiuiduum singulare et particulare.

Que nomine proprii et accidentis que conueniunt omni predicamentorum tam in uiuersali quam in particulari considerantur

Capitulum. **COLXXXVII**

Modo dicendum est de nominibus secundae intentionis que conueniunt rebus vel consequuntur res ut considerantur vel in uiuersali vel in particulari in omni genere. **H**ec autem sunt duo. scilicet nomen accidentis et nomen proprii. **U**bi in

telligendum quod rei in omni genere considerantur in uiuersali vel particulari potest euenire aliquid quod non est de eius essentia vel substantia. et hoc dupliciter. **U**no modo sic quod non solum illi rei sed pluribus alijs sicut albedo sortis et platonis. et sic tale euenies dicitur accidens. **E**t tunc intelligendum quod accidens uno modo dicitur illud quod non est de substantia rei et est in re sicut in subiecto nec per se existens vel subsistens. nec dicitur esse rei nisi secundum quod. et sic albedo est accidens. et ita dicitur accidens de nominibus generibus solum. **A**lio modo dicitur accidens illud quod non est de substantia et in intellectu rei. et tunc non est de ratione sua quod sit in eo sicut accidens in subiecto habet per tale ter se habere. **E**t isto modo inuenitur ratio accidentis in genere subiecti et sumitur per extranea natura rei. et sic videtur accipere accidens. **B**reuo. in libro predicamentorum. capitulo de relatione quod dicitur quod habet accidit seruo. **U**bi etiam sic videtur summum accidit sortis et quantitas. et differetia generis. et sic est nomen secundae intentionis. **E**t diffinita Porphyrio accidentis est quod adest vel abest propter subiecti corruptionem. **I**n qua larga acceptioe nomine subiecti vocatur illud cui tale quod dicitur accidere. et sic ponitur inter quinque predicabilia. **E**t si obiiciatur quod non videtur quod unum nomen sit prime vel secundae intentionis. **D**icendum quod imo. **S**icut enim idem nomen potest esse equocum uniuocum et analogum respectu diuersorum ut prius paruit. **I**ta idem nomen est prime intentionis et secundae. ut per se in hoc nomine spes. putatur enim hoc nomen spes dicitur rei similitudine sicut species in speculo vel in oculo. est nomen prime intentionis. sed prout nomine speciei importatur habitudo illa que rei conuenit. intelligitur prout predicabilis est de pluribus differentibus numero. est nomen secundae intentionis. **S**i autem ulterius obiiciatur secundum philosophum in primo philosophorum. quod vere est nulli accidit. exponendum est de primo modo. quia sicut

Tractatus

Secundus

nulla substantia accidit alicui. sed q̄
tū ad scdm modū qd̄ vere ē alicui ac/
cidit. Alio mō pōt aliqd̄ alicui rei ac/
cidere p̄siderare in vniuersali vel pri/
culari qd̄ nō est de eius substantia vel
essentia. tū sic sibi accidit q̄ vel nulli
alij vel nō oib; alijs ab eo. vel saltem
omib; eiusdē nature. et hoc d̄ p̄rium
vr sumitas sortis vel risibile hoi. Dicat̄
aut̄ p̄rium quadrupl; vno mō qd̄ in
est soli z nō omī vr eē medicū hoi. Se/
cūdo qd̄ inest omī z nō soli. vr eē bipē
dē. Tertio qd̄ inest omī z soli sed nō
sp. vr canescere hoi. Quarto qd̄ inest
soli speciei z omni cōtento sub spē. vr
risibile hoi. et hoc d̄ p̄rie p̄rium. Si/
cut aut̄ est p̄rietas speciei ita z indi/
uidui. z istis p̄rietatib; d̄z indiuidua
ri. z p̄tinent his p̄sib; . Forma figura
locus stirps. nomē patria tps. Hec se/
p̄tē p̄ria p̄tinet omis hō. Quamuis
etiā alique istaz p̄rietatū p̄nt eē cō/
munes diuersis indiuiduis diuisim
accepte. tū nō oēs simul. Et ita patet
differētia accētis z p̄rij. nā oē p̄riū
est accētis. sed nō eōuerso. Verū est tū
q̄ alique substantie h̄nt modū accidē/
tis sic differētie substantiales q̄uis
sint substantia vl de substantia rei. tū qz
h̄nt modū p̄rij p̄rie accepti. idcirco
differētie substantiales p̄rietates sub/
stantiales dicunt. qz etiā aliquod pro/
p̄riū orit̄ aliquando ex principijs sub/
stantialib; siue speciei siue indiuidui
ideo etiāz tales p̄rietates q̄uis sint
accidētia. quia oriunt̄ a principijs sub/
stantialibus dicuntur proprietates sub/
stantiales percomparationez ad illas
qz sic nō oriunt̄ que dicunt̄ accidētales.
Et hoc de proprio z accidente dictū
sufficiat.

**De nominib; secundaz in/
tentionū cōueniētibus generi
substantie solū. Et primo qd̄ si/
gnificent. quō se h̄nt ad inuicē**

hec duo. s. suppositū z hoc ali/
qd̄. **Capitulum CCLXXXVIII**

Modo restat dicēdū de noib;
scdē intētionis. q̄ solū p̄ueni/
unt his q̄ sunt de p̄dicamēto
substantie. z sic de alijs. Noia aut̄ scdē
intētionis respectu rez in vniuersali
cōsideratāz nō variant̄ q̄tū ad gen⁹
substantie z accidētis. qz eodē mō diuisi
dit̄ gen⁹ z spēs z h̄mōi de substantia
z accidētib; . Sed respectu rez p̄side/
ratāz in particulari noia scdē intētio/
nis variant̄. Nā aliqua noia scdē intē/
tionis p̄ueniunt̄ particularib; substan/
tie qd̄ nullo mō particularib; acciden/
tū. sicut hoc qd̄ dico suppositū. Hui⁹
aut̄ causa ē duplex. Una quidē qz scdē
cūde substantie q̄ sunt res p̄siderare
in vniuersali. magis vident̄ significa/
re quale qd̄ q̄ hoc aliqd̄. vr dicat̄ in p̄/
dicamētis. Et qz accidētale qd̄. i. qua/
le magis q̄ hoc aliquid significat̄. iō
eadē noia p̄ueniunt̄ vniuersalibus sub/
stantie z accidētū. Sed particularia
substantie fecant hoc aliqd̄ q̄ sunt p̄me
substantie vr dicit̄ ibidē. P̄hus. nō āt̄
particularia accidētū. Ideo specializ/
bus noib; scdē intētionis p̄ticularia
subnominant̄. Itē sunt nobilitiora ensi/
tia z habēt nobilitiorē modū essendi z
singularē. z iō singularia noia eis con/
ueniunt̄ q̄ eoz singularitatē in entita/
te z nobilitate z mō essendi possint ex/
primere. Hec aut̄ sunt duo. scz nomē
suppositi. z hoc nomē hoc aliqd̄. que
dicunt̄ sic de particularib; substantie
z nullo mō de indiuiduis accidētūz.
Horū aut̄ noim natura sic videri p̄t
qz particulare substantie hz duplicem
sui p̄siderationē. Unā p̄ respectū ad
naturā p̄mune cui subijcit̄. q̄ natura p̄
particulare subsistit z ab hac p̄ditioē
imponit̄ sibi nomē vr suppositū dicat̄
quasi sub alio positū. vr fortes possēt
dici suppositū respectu nature huma

De nominibus secundarum intentionum

ne quiposita in eodem et vlt hoc nomine habet nihilominus particulare substantie aliquid considerandum respectu sui in quantum non habet respectum ad naturam eodem consideratam per se subsistere. in quo differt ab accidente. et est quiddam ens completum per se habens esse completum. in quo differt a parte vlt huiusmodi totius. Et ab illis duabus conditionibus que non sunt in indiuisis accidentibus. particulare vel indiuisiuum substantie dicitur. et vocatur hoc nomine habet aliquid. quasi per se ens. vt quasi per se aliquid existens completum. Et ita pars habet centum. in quo puenit. et in quo differt. hec duo sunt suppositum et hoc aliquid.

Quid importetur nomine suppositi. et quot modis dicitur.

Cap. CCCLXXXIX

A pleniore horum noticia sciendum primo de supposito. quod suppositum dicitur quasi sub alio positum. quod scilicet nature communi supponitur. Suppositum enim dicitur respectu nature communis cui subicitur. potest autem aliquid poni sub alio in genere sube dupliciter. Vno modo sicut inferi particulare supponitur superiori vlt in quo pertinet natura communis. vt fortes hominum. ita tamen quod inferius sit per se subsistens. superius autem subsistat solum per inferi. Et sic est propria loquutio de supposito. et sic nomen suppositi puenit solum particularibus suppositis de genere substantie. et sic loquimur hic de supposito. Alio modo supponitur aliquid alteri vt creatum abstracto. et sic supponitur homo humanitati. et tunc hoc dicitur suppositum humanitas autem dicitur natura. Et quod tamen in genere substantie quasi in generibus accidentium inuenitur creatum et abstractum in vlt in particulari. idcirco suppositum et nomen suppositi sic accipiuntur per creatum. et natura accepta per abstracto. conuenit particularibus generibus substantie. Vnde dicimus quod fortes est suppositum. quod accipitur in creatum. fortes

tas est natura. quod accipitur in abstracto. Conuenit etiam vltibus. vnde sicut hoc est suppositum. quod accipitur in creatum. humanitas autem natura. quod accipitur in abstracto. Idem est in generibus accidentium. Vnde accipiendo suppositum per creatum. albidum erit suppositum. albedo autem quod est abstractum erit natura. Hec autem supposita cum nihil sint nisi concreta sunt in triplici dicitur. sicut superius dictum est in capitulo de concreto.

Quid importetur nomine habet aliquid et quibus conueniat.

Capitulum CCCLXXX

Quantum autem scilicet ad rationem et modum huiusmodi nominis hoc aliquid. Sciendum quod aliquid inuentus est factiuum essentie. quod quidem essentia virtute huiusmodi pnois demonstratiui hoc fecit vt signata indiuiduum. Significare enim hoc aliquid nihil aliud est quam fecit subam signatam et indiuiduatam. De cuius ratione sunt duo. Primum est quod possit per se subsistere et existere. et ideo ab eua ratione excluduntur accidentia que non possunt per se subsistere et existere sed in alio. et ideo non possunt dici hoc aliquid. Secundum quod habeat esse completum per modum totius in aliquo genere vel aliquo specie sube. Et ideo pres quantitate. vt pes vel manus in homine. vlt pres formales. vt anima et corpus excluduntur a ratione formali huiusmodi quod est hoc aliquid. quod non habent esse per se completum. sed in toto. quod tamen intelligendum est quod diu pres sunt in toto et coniuncte toti vel toto. quod de diuisis a toto vel separatis ab inuicem secus est. vt dicitur Philosophus in predicamentis. pes manus et homini magis nominantur pres substantiarum quam subas primas vel secundas. quia non precipiant naturam complere alicuius speciei. Et ideo nota quod aliquid dicitur habet aliquid quod a duplici proprietate. scilicet quod possit per se subsistere et habent esse completum in aliqua specie substantie sicut indiuiduum. et sic fortes

Tractatus Secundus

res dicitur hoc aliquid. et hec est propria accessio priorum quod dico hoc aliquid. **A**lia dicuntur hoc aliquid ab unitate proprietate. scilicet ab ista que habere esse per se subsistens. licet non habeat esse completum in aliquo specie substantie. **E**t hoc modo anima que non est species sed pars speciei. scilicet humane. que non habet esse completum in specie determinata. quod tamen a corpore separata potest per se subsistere potest dici et dicitur hoc aliquid. **E**t idem potest dici de partibus quantitatibus separatis a toto. quod tunc habet rationem totius et per se existens. ut de pedibus ut manu pedis. **E**t quod in utrisque partibus deficit una ratio huius quod dico hoc aliquid. idcirco non ita proprie dicitur hoc aliquid de anima vel de partibus quantitatibus actu a toto separatis. sicut de individuis substantie habentibus esse completum in aliquo specie substantie et potentibus per se subsistere. **E**t licet partem in quo differunt ista duo nomina suppositum et hoc aliquid. et in quo conveniunt. **C**onveniunt quidem in hoc quod utrumque tam suppositum quam hoc aliquid dicitur individuum in genere substantie sed suppositum dicitur individuum subsistens habens esse completum in genere substantie per respectum ad naturam communem que in eo et in multis alijs reperitur. **S**ed hoc aliquid proprie quantum ad duas conditiones dicitur individuum generis substantie per se subsistens habens esse completum in specie substantie. ut fortis. **S**ecundum unam conditionem vero et non ita proprie dicitur solum illud quod in genere substantie potest per se subsistere que non habet in aliquo specie esse completum. sicut anima rationale. in nullo autem istorum hoc aliquid dicitur per respectum ad naturam communem. **E**t hoc apparet quod quevis anima separata potest esse hoc aliquid. tamen non potest esse suppositum aliquo modo. sed et completum in composito ut sit illud quo suppositum subsistit tanquam forma partis scilicet corporis. **E**x quo etiam patet quod suppositum et hoc aliquid non dicuntur de aliquo indivi-

duo accidentium. nec de parte aliqua in dividua alicuius totum in genere substantie quod diu est coniuncta toti

Brevis recollectio omnium nominum pertinentium ad individua omnium generum quod importet. unum sumunt. et quod differunt. **E**t sunt ista particularia. individuum. singulare. res nature. suppositum. hoc aliquid. hypostasis.

Capitulum XXXIII
Hoc et ex precedentibus patet breviter colligi potest. **E**t dicitur omnia nomina substantium individuum tam in genere substantie quam in generibus accidentium. siue sint nomina proprie intentionis siue seculi. quorum convenientia et dicitur dubitatio ut communis in usu convenit esse potest. **E**t sunt ista. particularia. individuum singulare. res nature. suppositum. hypostasis. persona. hoc aliquid. quia aliquid istorum communia sunt generibus substantie et accidentium. sicut ista. particularia. individuum. singulare. tamen differunt ratione diversa. **N**am licet esse particularia dicantur per respectum ad naturam communem. aliquid tamen dicitur per respectum ad naturam communem sine respectu ad proprietates et ad accidentia. **E**t quod sic particularia accidentium sumuntur est hoc nomen particularia. **A**liquod autem particularia respectum ad naturam communem et ad accidentia et ad proprietates simul. et penes istum respectum sumuntur ista duo nomina. scilicet individuum et singulare. sed differunt ratione. quod individuum dicitur in quantum est in se indivisum. sed singulare in quantum est ab alijs divisum. et hoc divisus conformatio vel vita ab alijs singularis dicitur. **S**icut autem hec dicuntur de substantia et accidentibus. ita de toto et de partibus. **A**lia autem dicuntur solum de individuis generis substantie et de toto et non

De Noibus secundarum intentionum

de rebus proprie. nec aliquo modo de accidentibus. sed differenter sic dicunt. quia prout priculare substantie non habet respectum ad naturam communem precesenominatur nomine prime intentionis hoc scilicet nomine res nature. Nomine vero secunde intentionis hoc nomine suppositum in quantum superius subsistit in eo. sed in quantum consistit et habet esse completum. nominatur hoc nomine hoc aliquid proprie. licet aliter large dicatur de rebus separatis. Ut autem priculare generis substantie respectu non solum ad naturam communem. sed etiam ad accidentia et proprietates. sic tale priculare nominatur nomine prime intentionis in omnibus substantiis hypostasis. sed in substantiis nature intellectualis propter dignitatem et nobilitatem habent specialem nomen et dicuntur persona

De nominibus secundarum intentionum pertinentium ad genus qualitanis. et specialiter de attributo.

Capitulum. CCCXXIII

Nunc dicendum est de nominibus secunde intentionis que pertinent rebus de genere qualitanis. Et quia unum est specialiter ignotum et difficilius quod dicitur attributum quod singulariter dicitur de individuis. ideo de illo solo hodie determino. cuius usus est apud theologos. sicut quod dicunt in deo esse multa attributa. sicut iusticiam sapientiam et huiusmodi. Est ergo intelligentium quod nomen attributi sumptum est a tribuendo. non absolute sed a tribuendo ab alio. Unde attributum dicitur quasi ab alio tributum. ut cum aliquis illud quod videt in aliquo attribuit alteri. propter hoc quod ex illa re visa et cognita cognoscitur aliquid esse tale in illo cui illud attribuit. sicut si cognoscerem leonem fortem esse quia habet magna et grossa brachia. et cognoscerem fortem habere proportionalem ma-

gna brachia. cognosceres in forte esse fortitudinem et sibi illam attribueres. et sic fortitudo attributa forti posset dici attributum. Et his autem que in creaturis cognoscimus aliqua talia esse in deo. ideo ea que ex creaturis deo attribuimus. attributa dei dicuntur. Sciendum est tamen quod aliqua in deo esse cognoscimus per creaturas. aliqua vero a creaturis. Per creaturas cognoscimus in deo esse simplicitatem et immutabilitatem et huiusmodi. que nullo modo sunt in creaturis. sed per creaturas ea esse in deo cognoscimus. Creatura autem cognoscimus aliquid esse in deo dupliciter. Uno modo ab eis que sunt de essentia creature. et sic cognoscimus in deo esse substantiam et huiusmodi. Alio modo ab eis que non sunt de essentia creature. sed sunt quedam accidentales perfectiores superaddite essentie. sicut iusticia iusticia et huiusmodi. et hoc modo cognoscimus in deo a creaturis esse sapientiam bonitatem et iusticiam et huiusmodi. Prima que attribuitur deo per creaturas et in creaturis non sunt. non dicuntur attributa proprie. sed solum larga nomine extensione. quia non sunt ab alio. sed solum per aliud attributa. Similiter secunda attributa quevis ab alio tribuantur. quia tamen dicuntur non ab alio. cum non tribuantur quasi aliquid superadditum. proprie attributa non sunt. Tercia autem attributa solum proprie attributa sunt. Et que patet quod tria dicuntur esse de ratione attributi proprie dicti. Primo quod ipsum quod dicitur attributum habeat sub se aliquid cui ut subiecto fiat attributio. sicut iusticia attribuitur homini. Secundo quod sit quod nobile et ad nobilitatem pertinentem. sicut quod melius vel nobiliter sit habens non habente. Tercio quod aliquo modo inveniat in creaturis. Prima conditio deficit in essentialibus et in privatis ut dicitur. Secunda in his que dicuntur imperfectam. Tercia in illis que non reperiuntur esse in creaturis. sicut eret-

Tractatus

Secundus

nitas. id relinquitur quod attributum dicatur. sed de nobilitate quod libere. ut sunt sapientia iusticia et honor. Et hoc de quod libere et de nobilitate scilicet inter se quod libere et de attributis sic acceptis agitur in primo sententiarum. distinctio. ij.

¶ De nominibus secundarum intentionum que conveniunt generi relationis. **Capitulum. CCCXXIII.**

Modo restat videndum de nominibus scilicet inter se que conveniunt relationibus et his que sunt de genere relationis. Et quod unum tale nomen habet unum eorum et speciale diffinitionem apud theologos et ponitur et dicitur in divinis scilicet hoc nomen notio et hoc nomen notionale descendit. Solus de his duobus dicendum est. Et primo de notione. scilicet de notionali. Circa primum dicenda sunt quatuor. Primo dicendum est quod sit notio. unde dicitur et quod se habet ad relationem et proprietatem. Secundo que notiones personales vel personae et que sunt et que non. Tercio que sunt personae et eosrum sufficientia.

¶ Quid est notio unde dicitur et quod se habet ad relationem et proprietatem et quod conveniunt et quod differunt.

Quoniam ad primum sciendum quod hoc nomen notio a noscendo dicitur est. non quod noscat. sed quod noscedi et cognoscendi principium est ut aliquid per aliquid cognoscatur. Et quod quodam relationes sunt in divinis que sunt principium cognoscendi diversarum personarum. idcirco rationes dicuntur. de quibus una cum quibusdam aliis ut habeatur noticia plenior. Sciendum quod notio. proprietatis. relatio eadem rei conveniunt. et idem aliter sunt realiter. ut paternitas est notio proprietatis et relatio patris. Sed quod ad aliquid dicitur. et hoc tripliciter. Primo quod ad rationem scilicet rationis. quod sic videri

potest. quoniam enim paternitas in patre eadem realiter existens sit notio. proprietatis et relatio tamen ratione diversa. quod notio dicitur in quod est principium formale innotescendi patri. Dicitur autem proprietatis in quod est soli convenit patri. Dicitur autem relatio secundum quod pater refertur ad filium. Et ita quibus sunt idem realiter tamen differunt illo modo quod ad rationem scilicet rationis. Secundo differunt quod est ad ordinem intelligendi. quod cum nihil possit esse principium innotescendi aliquid nisi sit sibi proprium. ideo intellectus proprietatis est hoc intellectu notionis. unde primo ita. ut proprietatis quod ut notio. Et quod nihil est proprium alicui rei nisi sit distinctum ab aliis. et in divinis non sit distinctio nisi per oppositorem relationis intellectus proprietatis operatur quod procedat intellectu relationis. et sic quibus patris nitas sit notio proprietatis et relatio. tamen intellectu relationis procedit intellectu proprietatis. et intellectu rationis et proprietatis intellectu notionis. et sic in eodem realiter. Tercio autem differunt quod est ad numerum. quod notiones sunt quatuor. scilicet paternitas. filiatio. processio. innascibilitas. et eorum spiratio. Hae autem quatuor notionum quatuor sunt tamen proprietates. quia illa sunt solae tamen proprietates que unum personae se tamen conveniunt. ut paternitas. innascibilitas conveniunt soli patri. filiatio autem soli filio. et processio soli spiritui sancto. Communis autem spiratio non potest dici proprietatis nisi secundum quod est filio. scilicet patris et filii. Hae autem quatuor notionum quatuor sunt tamen relationes. scilicet paternitas. filiatio. processio. eorum spiratio. nisi per reductionem secundum quod negatio reducit ad genus affirmacionis. ut notio homo ad genus hominis.

¶ Que et quot predictarum proprietatum sunt personales. et que et quot sunt persone.

Capitulum. CCCXXIII.

De noibus secundarum intentionum

Secundo sciendum est ulterius quod hanc quatuor proprietatum aliquid sunt personales scilicet personae. Personae personales sunt ille qui in persona solus personae conveniunt. et ad modum divinitatis substantialis personam illam constituit et iste sunt tres termini. scilicet paternitas. filiationis et processio. Paternitas enim soli patri convenit et patri constituit. Eodem modo se habet filiationis ad filium et processio ad spiritum sanctum. In masculinitas enim soli patri convenit. scilicet personam patris non constituit. Unde quibus sit proprietates personae non est personae. Proprietates autem personae divinitatis quatuor. scilicet masculinitas. paternitas. filiationis et processio. Communis autem spiratio non est proprietates. et per consequens non est proprietates personae vel personae. quod est unius scilicet duorum scilicet patris et filii.

Tria requiruntur ad hoc quod aliquid sit notio et quae sunt ista tria

Capitulum. CCCXXV

His per facilius patere tercia dicitur. et ratio istarum notionum generalis est. Ad hoc enim quod in divinis aliquid possit dici notio tria requiruntur. Primum est quod pertineat ad originem. quod personae solae rationibus originis distinguuntur. Secundum est quod pertineat ad dignitatem. quod personae sunt suppositum distinctionum proprietate ad dignitatem pertinentem. Tercium quod dicat aliquid speciale. quod esse non potest esse principium sufficiens innotescendi alicui singulari et speciali. Et haec sunt tres dictiones de ratione notionis

Sufficiencia et numerus quibus notionum. et quod non possunt esse plures vel pauciores. **Capitulum. CCCXXVI**

Redictis omnibus suppositis facilius patet istarum notionum numerus et sufficiencia quae sic suscipitur. Hoc quod dicitur quod in divinis ad originem pertinet potest fieri vel affirmativum vel negativum. Si affirmativum. vel dicitur

per rationem principii vel a quo alius. vel per rationem eius quod est a principio vel a quo ab alio. Tercium autem istorum dicitur originem in communi. unde neutrum potest esse notio. Oportet ergo quod determinet quod ad specialem modum originis. quod non potest esse nisi duplex. vel probat primo sententiam. scilicet per modum nature et per modum amoris. et per rationem utriusque habemus duas relationes. Una quae designat rationem principii. et alia quae designat rationem eius quod est a principio. et sic sunt quatuor notionem. Due quae sunt ad modum originis. scilicet paternitas quae designat rationem principii et eius a quo alius. et in solo patre. Et filiationis quae designat rationem eius quod est a principio et quod ab alio per modum nature. et in solo filio. Aliae due sunt quae sunt ad originem per modum amoris. scilicet communitas spiratio quae designat rationem principii et a quo alius. Et sic est in patre et filio. processio quae designat rationem eius quod est ab alio vel ab alijs. scilicet in per modum amoris. et sic est solus in spiritu sancto. Si autem primus ad originem habet negativum. tunc vel negat rationem principii. vel rationem eius quod est a principio. Si negat rationem principii. non est ad dignitatem pertinet. et ideo non potest esse notio. scilicet non est principium alicuius personae divinitatis. Si negat rationem eius quod est a principio. vel in speciali vel in generali. Si in speciali non potest esse notio. quod quanto affirmatio est magis specialis ratio negatio opposita habet magis de entitate et magis est ens. vel per se contra. sicut haec affirmatio est habet rationem specialis. et hoc est aial ratio generalis. magis habet de entitate non habet quod non aial. quod plura destruit ad non aial ratio ad non hominem. Unde non aial destruit hominem scilicet non habet non destruit aial unde haec est vera quod specialior negatio plus habet de entitate quam generalior. et quanto affirmatio est specialior. ratio negatio ei opposita habet plus de entitate. Si autem negat rationem eius quod est a principio in generali. sic erit nega

Tractatus Secundus

rio specialis et ad dignitatem pertinens faciens notionem patris. et erit innascibilitas per primarorem natiuitatis. quia importatur non esse ab alio.

¶ Quid importat hoc nomen notionale et quibus conueniat

Capitulum CCCXCVI
Quanti ad hoc nomen notionale sciendum quod sicut se habet innotionale ad innotionem. ita se habet notionale ad notionem. Et ideo satis potest haberi expositio vocabuli et dicitur in capitulo de innotionali sed ut fiat amplius manifestum Sciendum est quod notionale est denominatiuum. Denominat autem tria. Primo ipsas notiones de quibus primo dictum est. et hec denominatio est denominatio essentialis. et sic paternitas filiarum et dicitur aliquid notionale Secundo dicitur actus notionales. illi qui egrediuntur a persona habente notionem. vel terminantur ad personam habentem notionem. prout respicit notionem. et sic respectu patris generare est actus notionalis. respectu filii generari. respectu spiritus sancti spirare et sic de alijs. Tertio dicitur nomina et verba notionalia. Nomina quidem que sciuntur per dictas quinque notiones. et sic paternitas est nomen notionale et sic de alijs. Verba notionalia que sciuntur actus predictos. et sic generare et spirare sunt verba notionalia. et sic de alijs. Non occurrit mihi aliquid nomen alicuius scilicet intentionis ad alia genera pertinens de quo finem intentionem propositam aliquid sic dicitur et ideo finem dicitur de talibus scilicet intentionibus ponitur et dicitur. Nec aliquem moueat quod hec nomina attributum. notio. notionale inter secundas intentiones posuit. quia quibus sic disputabile verum ad primas vel secundas intentiones pertineant. non est magnavis faciendum. in hoc tamen maiorum et

plurimum sententiam sum sequutus.

¶ De nominibus secundarum intentionum que complexis conueniunt.

Capitulum CCCXCVII
Ratio dicendum de nominibus secundarum intentionum que complexis conueniunt. Circa quod dicendum est primo de nominibus secundarum intentionum que conueniunt ipsis complexis. Secundo dicendum est de eis que conueniunt quibusdam conditionibus ipsorum complexorum. Quantum ad primum occurrit ista yndecim. scilicet oratio. enunciatio. definitio. questio. propositio. promissa. conclusio. argumentum. syllogismus. inductio. enthymema. de quibus per ordinem dicendum est.

¶ Quid est oratio et que sunt species eius.

Oratio est vox significatiua ad placitum cuius partes sepe aliter quid sciunt. ut hic pars. homo currit. Itaque autem orationum. alia est perfecta alia imperfecta. Et est illa perfecta que perfectum sensum generat in animo auditoris. cuius partes ipsam componentes sunt nomen et verbum. ut homo currit. vel homo est asinus. Alia est imperfecta. que imperfectum sensum generat in animo auditoris. ut homo. asinus. Et hec non est proprie oratio. Oratio autem est genus respectu omnium complexorum. Unde orationum. alia enunciatio. alia questio. alia propositio et cetera.

¶ Quid est enunciatio. questio. propositio. promissa. conclusio.

Enunciatio autem questio. propositio et conclusio idem sunt realiter. propositio enim absolute sumitur et pronuntiat. ut homo est albus. Questio quoniam per modum interrogationis ab opponente proponitur. ut si homo est albus. Dicitur autem propositio ut sumitur ad aliquid concludendum. ut sic. omnis homo est albus et fortis est homo. igitur fortis est albus

De nominibus secundarum intentionum

Et ipsa propositio inquantum assumitur ad inferendum conclusionem dicitur premissa esse inquantum in ordine syllogistico precedit conclusionem. Dicitur autem conclusio inquantum syllogistice concluditur ex premissis. sicut habens colorem disgregariu visus est albus. hoc est huiusmodi. igitur hoc est albus. Et ista sunt eadem re-enunciatio. questio. et propositio. premissa. conclusio. respectu quoque oratio est genus. tamen hec nomina eadem nomenclaturam diuersis respectibus

¶ Quid est definitio et descriptio
Capitulum CCXXVIII

Definitio autem est oratio quod est esse scians. id est indicans et dicens naturam rei. Hoc autem potest fieri dupliciter. uno modo per essentialia rei. et sic datur per genus et differentias proximatas. et tunc habet proprie rationem definitionis. Et sic sola species definitur. Alio modo datur per proprie tates accidentales. quia enim multa non habent differentias essentialis sicut ens. In habentibus autem non sunt nobis note. ideo circulo quinimur eas. et per proprietates accidentales declaramus rei naturam. Et tunc non habet rationem definitionis proprie. sed vocatur descriptio. Et sic potest competere omni rei de qua potest haberi aliqua cognitio. Quamuis autem secundum philosophum definitio vocet terminum. et aliquo modo debeat dari sine copula. ut per 3. ij. posteriorum. nihilominus. quia datur ex genere et differentia quantum ad definitionem proprie dicitur. vel ex aliquibus loco generis et differentie quantum ad descriptionem. et cum sit etiam aequaliter terminans ad genus orationis. ideo circulo inter complexa virtutes posuit. Et ita per omnem predicatorum scientiam et differentiam. scilicet orationis que genus est ad certam et omnium suarum specierum scilicet enunciacionis. questionis. propositio-

premissa et conclusionis.

¶ Quid est argumentum. quod modis dicitur. et que sunt species eius.

Capitulum CCXXIX

Argumentum autem dicitur ratio rei dubie faciens fidem secundum Boetium in thopicis. Potest autem clarius definitum. quia argumentum est oratio probara alicuius dubietatis. Est autem argumentum species orationis et generis respectu syllogismi entymematis inductionis et exempli. Omnibus autem istis modis potest aliquis argumentari ad propositum. Sic autem videndum est quociens dicitur argumentum. Et dicitur esse quod tribus modis. Uno enim modo dicitur processus rationis a notis ad ignota. Et sic accipitur in dicta definitione. et quia totus processus syllogisticus habet virtutem ex modo in quo continetur virtualiter ipsa tota conclusio breuiter et succincte. in de tractu est nomen argumenti ad hoc ut quedam breuis prelibatio future narrationis virtute eam continens. et succincte argumentum dicatur. Et sic in biblia sepe accipitur argumentum. maxime in epistolis Pauli. ubi ante epistolam post premissum ponitur prelibatio breuis que dicitur argumentum. et quia per processum rationis virtute medijs et virtute luminis naturalis fit manifestatio rei. Ideo pretractum est nomen argumenti ad lumen manifestans. sicut de apostolus Eph. v. quia omnia que arguuntur a lumine manifestantur. Et ad istam manifestacionem maxime reprehensiuam viciozum. et sic dicitur ad Thym. iij. Argue obsecra increpa et c.

¶ Quid est syllogismus. et quot sunt species eius

Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis. scilicet duabus premissis. necesse est aliud enuncire scilicet conclusionem per ea que posita sunt et concessa. Quamuis autem in syllogismo

Tractatus

Secundus

sunt tres orōnes. tñ dñ vna oratio nō
vnitate indiuisibilitatis sicut pñc?
s; vnitate pfectōis z ordinis sicut et
mundus. Syllogismo z autē tria s; s;
genera. q; aliud ē demōstratiū? sicut
ille qui procedit ex veris z necessarijs
causis p̄clusionis. vt hic. omne aial ra
tionale est risibile. oīs hō est aial rō/
nale. igit̄ oīs hō est risibilis. z de isto
determinat in libro posteriorū. Aliū
est dyalecticus vel thopicus siue p̄ba
bilis. vt hic. Comprus ē adulter. pe
trus est comprus. ḡ est adulter. Et
de hoc agit in libro thopicorū. Alius
sophisticus siue elenchus. z iste p̄ce
dit ex apparentib; tñ sine existentia.
vt oīs canis est latrabilis. celeste sy/
dus ē canis. igit̄ celeste sidus est latra
bile. z de hoc agit in libro elenchorū.

• **¶** Quid ē enthymema
Enthymema ē syllogism' trun
catus in q̄ infer̄ festinata cōclu
sio. Et dñ ab en qd est in z thymos
qd ē mens. q; opponēs in mēte reti/
net alterā p̄missā. vt hic. fortes est
hō. ḡ ē aial. Hic em̄ in mente retinet
maior p̄positio hec s; oīs hō ē aial.
qua p̄posita esset p̄fectus syllogismus
sic. Omis hō ē aial. fortes ē hō. igit̄
fortes est animal.

¶ Quid est inductio.
Inductio est p̄gressus ab om/
nibus partib; siml' sumptis si/
ue a singularib; sufficienter enumera
tis ad vñ. vt hic fortes currit. plaro
currit. z sic de alijs. igit̄ oīs hō currit

¶ Quid est exemplum.
Exemplū est ab vno sili ad aliū
simile p̄gressio. vt hic. in nauē
regenda nō forte s; arte rectoz eligen
dus ē. ergo z in scholis regendis

¶ De nominibus secundarū
intentionū conuenientib; con
ditionibus complexorum.

Capitū. CCC.

¶ Secundo dicendū est de nos
minib; secundarū intentionū
q̄ pueniunt q̄busdā p̄ditio/
nib; complexorū q̄ sunt quatuor q̄ntū pri
ner ad p̄sens. scz dici per se. dici de
omni. dici de nullo. z reduplicatio.

¶ Quō p̄ de habitu dñe cause et
cui? z q; s; quatuor modi dicēdi p se

¶ Circa p̄mū sciendū q; hec p̄po
sitiō per habitu dñe cause desig
gnat z interdū etiā sitū. sicut existēs
solitarius dñ ē per se. Cause autē ha
bitudinē designat. Quōq; qdē forma
lis. vt cū dicim' q; corp' viuit p ani
mam. Quōq; autē materialis. vt cū di
cimus q; homo est corruptibilis per
corpus. Quandoq; autem feat ha/
bitudinē cause extrinsecē z p̄cise effi
cientis. vt cū dicimus aqua calefcie
p ignē. Sicut autē p̄positio p̄. deno
minat habitu dñe cause qñ aliqd est
cā eius. qd ē extrinsecus z attribuit
subiecto. ita q; qñ subiectū vel aliqd
eius est cā qd attribuit subiecto. ita
qñ q; subiectū eius est causa qd attri
buitur ei. z hoc feat hoc qd dico ali/
qd est cā p se. His suppositis patet
quō accipiunt quatuor modi dicen
di p se. quos p̄bus primo posteriorū
assignat. Primus est qñ illud qd ar
tribuit alteri est cā eius formalis. z h
mō definitio z p̄es definitiōis essen
tialis dicuntur essentialr de definito
p̄mo mō dicēdi p se. vt aial z rōna/
le de hoie. Scdus modus est q; hec
p̄positio p̄ denorat habitu dñe cause
materialis. pur s; illud cui aliqd ar
tribuitur est p̄riū subiectū ip̄ius. et
sp̄aliter accipiēdo materiā in qua
scz. Et q; subiectū ponit in definitōe
accidentis aliqñ in abstracto. vt simi
tas est nasi curuitas. Aliqñ in p̄ces
to. vt simus est nasus curuus. Idē
circo generaliter scdus modus dicen
di p se est qñ subiectū ponit in defini

